СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 81. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 7. квітня 1928.

VOL. XXXVI. No. 81. Jersey City, N. J., Saturday, April 7, 1928. THREE CENTS.

КЛОПОТИ УРЯДУ З ФАРМЕРСЬКОЮ ДОПОМОГОЮ

ГОГЕН ВИСУВАЄ НОВИЙ ПРОЄКТ.

ВАШИНГТОН, 5. квітня. — Конгресмен Гоген, голова рільничого комітету в палаті послів, вніс у конгресі новий проект закона про допомогу фармерам.

Внескодавець говорить, що він усунув у сьому проєкті всі ті точки попередного проєкту, проти котрих тоді виступав президент Кулидж, коли закладав свое вето.

Гоген подав свій проект як визов теперішньому урядови. Він хоче поставити уряд у таку позицію, щоби він не міг виправдуватися перед фармерами, що ніхто не предложив відповідного закона для їх допомоги.

ВИЗНАЧНА УРЯДНИЧКА ОБЖАЛОВАНА ЗА ОБМАНСТВА.

ПАНІ НЕП БУДЕ ВІДПОВІДАТИ ЗА НАДУЖИТТЯ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 5. квітня. — Велика лава присяжних суддів стейтового суду розглядала нині обжаловання прокураторії проти пані Флоренс Неп, бувшої секретарки стейту Ню Йорк.

По коротких нарадах присяжні признали паню Неп слушно обжалованою за ріжні зловжитки в урядованню, як: крадіж публичних гроший, фальшиву контролю публичних фондів, потверджуванне фальшивих зізнань, тощо. Мала вона допуститися тих зловжитків підчас заряду стейтового конскрипційного фонду в 1925. році, що виносив 1 міліон 200 тисяч долярів.

ВЕЛИКІ ПОВЕНИ НА ПОЛУДНЕВОМУ ЗАХОДІ.

СЕМЕРО ЛЮДИЙ ЗГИНУЛО В ТОРНАДО.

КАНЗАС СИТІ, Мезуре, 5. квітня. — По цілому полудневозахідному поясі Злучених Держав бушували нині люті бурі, що переходили місцями в справдішні торнада.

У сих бурях згинуло разом сім осіб. Богато других пропало без вісти, а богато віднесло тяжкі покалічення. Найбільші втрати в людях були в місті Шоні, в стейті Оклагомі, де підчас наглого приливу води втонуло трох мущин і одна жінка. Решта жертв упали в стейтах Канзасі й Аркензо. Торнала в Тексасі не забрали жертв у людях.

БАНКИ ВІДСИЛАЮТЬ НАЗАД СОВЄТСЬКЕ ЗОЛОТО.

ФРАНЦІЯ БУДЕ ПРОЦЕСУВАТИСЯ ДАЛІ.

НЮ ЙОРК, 5. квітня. — Нюйорські банки Чейз Нешенел та Еквитебел Трост відослали назад до Европи совєтське золото, котре тут хотіли заарештувати адвокати французького державного банку. Золото відправлено німецьким кораблем Дрезден.

Зі сього факту показується, що французький банк гроший не був заарештував. Банки заявляють, що вони відправили золото, бо совєтський уряд доказав їм, що золото не походить з рабунків ріжних фінансових установ у 1917. році, але з топлення золотої руди в 1925. році.

Французький банк заявляе, що він буде далі позивати за зворот його гроший, забраних большевиками.

406,000 РОБІТНИКІВ У ДВОХ АВТОМОБІЛЕВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.

ДІТРОЙТ, 5. квітня. — Два автомобілеві підприємства, а саме Дженерел Моторз та Форд Мотор Ко. виказують у своїх звітах, що вони разом наймають 406,706 робітників.

У минувшім лютім Дженерел Моторз мало 201,373 робітників, а Форд 207,333. Фордові директори кажуть, що теперішне число переносить тамте на кілька тисяч.

СМЕРТЬ ВІДОМОГО АМЕРИКАНЦЯ.

НЮ ЙОРК, 5. квітня. — На запаленне легень помер нині рано відомий в цілій Америці Чонсі Діпю.

Був се визначний адвокат, політик і зелізничий директор. Відомий був широко зі свого гумору та як легкий бесідник.

Помер він у 94. році життя. Від кількох літ він усе забирав публично слово з нагоди своїх іменин. Послідного ще року заявив він, що він думае дожити до сотки літ — або вмерти серед намагань.

ВБИЙСТВО ЗА ЖІНКУ.

ФРІГОЛД, Ню Джерзі, 5. квітня. — Минувшого четверга найдено в придорожнім рові у Ренкоказі, 30 миль звідсіля, тіло музика Микити Еваника. Як запідозрілого за вбийство поліція арештувала зараз Степана Демика, 30-літного робітника з Фріголду.

Демик довго боронився, що він невинуватий, але коли поліція казала йому вияснити, звідки взялися кроваві плями на його авті, він нарешті признався до вини.

У своїх зізнаннях Демик заявив, що Еваненко був його сусідом, а сварилися вони за якусь паню Еву Петровську, котра дня 24. марта виїхала в Росію.

На Демика мав показати Петровський, котрий живе у Ню Йорку, а котрий сейчас по відкриттю вбийства мав говорити сусідам, щоби вони читали газету й найдуть там щось дуже цікавого.

ВАТИКАН ПРЕ ДО ЗГОДИ З ФАШИСТАМИ.

РИМ, 4. квітня. — З ватиканських кругів розпочато сильну акцію, щоби забити враження, неначе би були якісь тертя між Ватиканом а фашистським урядом. Кажуть, що Ватикан хоче в той спосіб припинити розвязанне католицьких молодечих організацій, яке зарядив Мусоліні у відповідь на атак Ватикану в справі фашистського виховання молоді.

НОВА САМОСТІЙНА ДЕРЖАВА В ЕВРОПІ.

З Копенгагену, столиці Данії, доносять, що державна рада Ісляндії рішила одноголосно виповісти договір персональної унії, що дотепер лучила Ісляндію з Данією. Ісляндія має намір оголосити повну самостійність та прийняти республиканський устрій.

Ісляндія, це як відомо, невеличкий острів у північній частині Атлянтійського океану, недалеко Скандинавії, з 104.785 кільом. кв. простору та з 90.000 мешканців.

—o—

ПОВСТАНЦІ НА УКРАЇНІ.

Московські большевики віддавна говорять, що на Україні тихо. Але одночасно повідомляють раз-у-раз про ліквідацію ріжних банд.

Звичайно в таких випадках большевики винують когось зі сусідів, які, мовляв, організують бандитів.

На прикінці місяця січня, пише Московська „Правда", ліквідовано велику банду, котра доконувала напади на сільради, поштові та инші радянські установи, забираючи звідтіля документи та судові справи, котрі потім нібито передавали Румунам. Банда зробила около 15 таких наскоків, більшість яких закінчувались забиттям радянських робітників-комуністів. Провадити боротьбу з бандою було тяжко, бо після кожної операції повстанці ховалися на територію Бесарабії. Останній раз повстанці перейшли на радянську Україну з метою нападу на кордонну сторожу, й знаходилися в хаті співучасника, силянина зі села Писарівки, ямпольського повіту, Загородного, коли червоні оточили банду. На пропозицію скласти зброю, повстанці відповіли сальвами. Після довгого бою повстанці були перестріляні. Після того по донесениям агентів Чеки на стації Вапнярка затримано решту повстанців, які в дорозі напали на чекистів, намагаючись тікати і... звичайно, були забиті. Але всім відомо, що це значить „хотіли тікати"...

Окрім того заарештовано 60 людей, які ніби то признаються, що належать так само до ліквідаційної банди.

Як видно, українські селяне і далі не годяться з „селянською владою", за що дістають гучну славу „бандитів".

УСПІХИ ХОРУ Д. КОТКА.

В „Ілюстрованім Курері Ц." находимо в числі з дня 21. лютого рецензію про виступи згаданого хору в Кракові. Наводимо із неї характеристичні місця. „Щороку приїзжає в гості до Кракова Український Хор, зєднуючи собі щораз більшу популярність, чого доказом є зростаючий за кожним його виступом приплив слухачів. Притягаюча його сила є безсумніву в тому, що складається на характеристичну рису цього хору: природність, сувора, рівномірна тональність, ядерність згуку, скупчена гармонія і „народність" у творах вибраних у програмі і в їх передачі, все це протилежне до цеї штучности, атональности, згукової порожнечі, блуканини по широких інтервалах і деякої співацької еквілібристики, які часто надибуємо в польських хорах. Український хор має в собі елементи мистецтва. Саме та обставина, що вміє він прості пісні, меншбільше однородні навіть досить одноманітні освітлити привабливими красками, головно завдяки змінній динаміці чудово прикладений — ця обставина є доказом зродженого музичного почуття і вищого духа музичної інтерпретації...". Хор Котка співав дня 8. і 9. березня в салі Консерваторії у Варшаві до радіо, а 14. і 15-го в Лодзі.

СЕНТИМЕНТАЛЬНІ ПАРИСЬКІ СУДДІ.

На протязі одної днини присяжні судді у Парижі звільнили трох убийників. Першою була молода жінка Жірар, яка вбила свого любовника за те, що він знущався над її 9-літнім синком із першого подружжа. Адвокат зворушив до сліз суддів, доказуючи, як мати зважилась на цей учинок у приступі божевільного страху за загрожене життя дитини. Другим звільненим був механік Бюсієр, який покинув жінку і четверо дітей для 21-літньої склепової дівчини Ґраф, що зайняла місце жінки. Свідки ствердили, що Ґраф опутала Бюсієра для гроша, його зраджувала та обкрадала. Бюсієра, який застрілив свою любку підчас одної сварки, виправдали. Третім обвинуваченим був поліцийний урядовець Понтіє, який застрілив мужа своєї любки поручника Альбана. Альбан знав про любовні справи своєї жінки, з якою не жив і тільки вряди-годи погрожував у бік Понтіє. Коли одного разу Альбан добув на вулиці револьвер проти Понтіє, той випередив його, стрілив перший та вбив Альбана. Суд признав, що Понтіє боронив свого життя. Париська преса з приводу цих процесів ще раз звертае увагу на факт, що париські присяжні судді є найбільше чутливі на злочини довершені з любови.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОДОРОЖ У ЧЕСТЬ ПИСЬМЕННИКА.

Оригінальну ідею для вшанування Жіль Верна найшло товариство в Копенгаґені. Почитувачі таланту великого вихователа молоді рішили, що його роковини можна найкраще відсвяткувати, здійснюючи ідею одного із його творів. Вибрали „Подорож довкола світа в 80 днях". Розписали конкурс між 500 шкільними хлопцями, які хотіли би зробити подорож довкола світа в 45 днях. Найбільше відповідним до цього признали 15-літнього Палле Гульда, що володіе свобідно французькою та англійською мовами і є вимково розвинений. Він може вибрати собі довільний шлях і користуватись усіми засобами модерної комунікації: зелізницею, кораблем і літаком. Поїде він через Анґлію до Канади, а звідти через Японію, Китай, Сибір, Москву та Берлін. Весь час буде він списувати свої враження подорожі, яких виривки помістить данська преса. Канада і СРСР обіцяли вже хлопцеві безплатний проїзд. Гульд, приїхавши у Лондон, дав свое перше інтервю: „Моя мама, прощаючись зі мною, страшно плакала. Я ні. І тато теж ні. Я почуваю себе дуже щасливим, хоча морська хороба мучила мене весь час підчас переїзду до Англії".

ЧИ КРАВАТКА Є БУРЖУЙСЬКОЮ?

„Правда", а з нею інші московські радянські часописи завели гостру дискуію на тему, чи личить справжнім пролетарам носити краватку чи ні. У „Правді" з 26. лютого читаємо: „Якжеж нарешті: чи краватки носять міщани чи неміщани? Погляди комсомольців поділились. Одні суворо осуджували всяке поширювання краваток у середовищі робітництва, добачуючи в найскромнішій сатиновій бинді жерело всіх гріхів і форм розкладу, що підірвуть слабого комсомольця на його почеснім і важкім шляху комсомольської служби. Спершу краватка, а потім уже в кіно піде, щоби на бандитські образи поглянути. А потім клітку з канарком купить, учителя танців найме, з богатою вжениться, „комсомол" покине... Знаємо, були в нас такі випадки". А інші на це відповідали такими доказами: „У краватці нема нічого злого. Хто каже, що краватку носять тільки буржуї, бреше. Ось нпр. Михайло Іванович Калінін приїзджав до нас. Мав він краватку і робив якнайприємніше враження. А з другого боку Карло Маркс скрізь на фотографії має чорну стяжку-краватку і Володимир Іліч (Левін) також на деяких портретах має краватку". Можливе, що на цьому дискусія скінчилась і до канарка та до кіна не дійшли. Бо хоча богата жінка є покищо здебільша буржуйкою, клітку з канарком купують пролетарі віддавна, а відвідини кіна, за яке так дбає радянська влада, не є виключно буржуйським привілеем.

АЖ 2,4[illegible] КАНДИДАТІВ НА ПОСЛІВ

А МІСЦЕ Є ТІЛЬКИ ДЛЯ 612. — КАНДИДАТИ НЕ ТІЛЬКИ СВАРУТЬСЯ, АЛЕ Й БЮТЬСЯ НА ВІЧАХ.

ПАРИЖ, 5. квітня. — Виборча кампанія в повнім розгарі. Сам Париж виставив стільки кандидатів, що можна заповнити ними цілий парлямент. Боротьба йде не тільки між націоналістами і лівими, але як праві так і ліві бються ще і між собою. Бються не тільки комуністи і соціялісти, але й націоналісти. Кандидують і священики, і ті не від того, щоби не були замішані у бійки. Навіть бувші міністри мусять видержати не одну горячу дебату, а коли вже не брати участь у бійках, то хоч їм придивлятися.

ВБИЙСТВО ТРОЦЬКОГО — ЖАРТ З ПЕРШОГО КВІТНЯ.

НОВІ ВЕРЗІЇ ПРО ВТЕЧУ ТРОЦЬКОГО ДО ЛАТВІЇ.

БЕРЛІН, 5. квітня. — Поголоска про вбийство Троцького в Туркестані приклонником Сталіна являється звичайним „ейприл фул" жартом. Пустила той жарт російська монархістична газета „Сєводня". Жарт той коштував грубі тисячі долярів, бо преса передала його на всіх мовах у всіх краях.

Мимо того кружляють далі поголоски, що Троцький втік з Туркестану та перебуває тепер в Латвії.

СУФРАЖИСТКА ГОРДА ЗІ СВОЄЇ ДИТИНИ.

СИЛВІЯ ПЕНГУРСТ ДУМАЄ, ЩО ЇЇ СИН СТАНЕ КОЛИСЬ ПРЕМІЄРОМ, АЛЕ НЕ ХОЧЕ ПОДАТИ ІМЕНИ БАТЬКА.

ЛОНДОН, 5. квітня. — Відома провідниця англійських суфражисток Силвія Пенгурст має чотиромісячного сина, котрим дуже пишаеться. Не хоче тільки виявити імени його батька, а тільки подае, що є він чужинцем і займається політикою. Сина свого назвала трома іменами Ришард Кер Петик, що відповідають іменам політичних вязнів 1-тих робітничих лідерів, з якими Пенгурст працювала, або по тюрмах сиділа.

НЕ БУДУТЬ ПРОДАВАТИ ФРАНЦІЇ ФІЛЬМІВ.

АМЕРИКАНСЬКІ ПІДПРИЄМЦІ ЗАЯВЛЯЮТЬСЯ ПРОТИ ВСЯКИХ ОГРАНИЧЕНЬ.

ПАРИЖ, 5. квітня. — Директори американських фільмових підприємств, що перебувають в Парижі, відбули спільний мітінг, на якім вирішили, що вони резигнують з права ввести до Франції 200 фільмів та зрікаються дальшого ввозу, коли французький уряд не знесе тих ограничень, які недавно видав.

На разі таке рішенне не відобється дуже погано на Франції, бо вона має доволі фільмів на протяг 6 місяців. Криза наступить доперва пізнійше, як що не прийде до якогось порозуміння.

ПАРКЕР ДЖІЛБЕРТ В ІТАЛІЇ.

КАЖЕ, ЩО ПРИЇХАВ ПЕРЕБУТИ В РИМІ ВЕЛИКДЕНЬ.

РИМ, 5. квітня. — Коли генеральний репараційний агент Паркер Джілберт висів з поїзду, обступила його ціла гурма кореспондентів, хотячи довідатися від него про ціль його подорожі. Всі були певні, що подорож звязана з ревізією пляну Доса, себто репарацій, які тепер вяжуть з квестією сплати воєнних довгів. Та Паркер Джілберт заявив, що він приїхав тільки на відпочинок.

Мимо того вся італійська преса обговорює широко його приїзд та вяже його з репараціями та становищем, яке повинна зайняти в тій справі Італія.

ФРАНЦУЗИ ХОТІЛИБ СПЛАТИТИ ДОВГИ.

РАДІ ПОЗБУТИСЯ КЛОПОТУ ПРИ ПОМОЧИ РЕПАРАЦІЙ.

ПАРИЖ, 5. квітня. — Коли премієр Поанкаре підніс в своїй бесіді в Каркасонн справу модифікації репарацій та готовість Франції сплатити довги, вся преса твердить згідно, що весь нарід є за тим, щоби з репарацій посплачувати довги. Вправді не так то Франції на руку зрікатися так великих претенсій до Німеччини, але краще дістати готівку, або принаймні певне забезпеченне та позбутися довгів, як вічно сваритися та бути в напруженню, не знаючи чи і скільки буде можна дістати.

ВІДЛОЖИЛИ СЕЛЯНСЬКИЙ ЗЇЗД В РУМУНІЇ.

НІХТО НЕ ЗНАЄ ВЛАСТИВОЇ ПРИЧИНИ.

БУКАРЕШТ, 5. квітня. — Зїзд селянської партії, який мав відбутися 22 квітня в Альба Юлія, відложено до 6 мая. З боку селянської партії подають, що та послідна дата буде більш догідна. На зїзд прибуде около 100,000 селян. Таке число не буде можна примістити по домах і люде будуть мусіли мешкати в шатрах на полю. Тому треба підождати до часу, коли буде тепліша пора.

Другі кажуть, що селянська партія хоче діждатися в той спосіб дозволу з боку уряду на конвенцію. Братіяну не знає, що робити. Бо дав би дозвіл на зїзд, колиб знав, що селяне не підуть проти уряду. Але і боїться відмовити дозволу. На разі обі сторони стараються одна другу перехитрити. Уряд старається всіми можливими способами дізнатися про характер зїзду, зміст рефератів та резолюції, які будуть зїздови предложені.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorised July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Телефон „Свободи": 498 Montgomery, Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346. JERSEY CITY. N. J.

БЕЗРОБІТТЄ Й ПОЛІТИКА

На домаганнє сенаторів предложив секретар праці Дейвис сенатови звіт зі стану безробіття в Злучених Державах. Дейвис каже, що число безробітних виносить не цілих навіть два мільони, точно кажучи, 1 мільон 870 тисяч.

Се число різко противиться другим обчисленням. Декотрі інституції подають число безробітних на три мільони, другі на чотири, а инчі аж на 8 мільонів. Якби воно не було, число, подане секретарем праці, всі признали за низьким.

Уже навіть розкрили, що воно пішло з незрозуміння слів та обчислень, поданих Бюром Робітничої Статистики, на котрі опер свій рапорт секретар праці. Се Бюро подало, що число робітників, занятих на фабриках і зелізницях у січни 1928. року, було о 1 мільон 870 тисяч менче як число таких робітників у січни 1925. року. Отже Бюро сказало зовсім не те, що сказав секретар праці. Секретар праці говорить про всіх робітників, а Бюро тільки про фабричних і зелізничих робітників. Щоби дістати справдішний образ розмірів безробіття в усіх промислах, про яке говорить секретар праці ,треба ще додати безробітних других промислів, як приміром будівельного; треба далі додати тих молодих людий, що стали працювати від 1925. року, а не найшли праці; далі фармерів, що покинули фармерство, а не найшли праці, і таке инче. Кажуть, що якби секретар праці взяв був усі ті дані під увагу, то він бувби певно додав до свого числа ще що найменче три-чотири мільони безробітних.

Але секретар праці сього не робить. Йому звернули увагу на сі похибки, а тут він їде на конференцію сталевих, зелізних і цинових робітників і далі говорить своє: що безробітних зовсім певно нема й два мільони; що в Америці нема надзвичайного безробіття; що сьому легко можна зарадити через найденнє нових піль промислу й торговлі. Словом, робітники малиби набрати переконання з промови секретаря праці, що в Америці тепер усе благополучно.

Та робітники сього переконання набрати не можуть, бо вони самі добре знають, що роботи не йдуть, і вони добре відчувають, що число безробітних не мале. Що більше, вони відчувають, що в теперішню пору уряд повиненби щось зробити для облекшення безробіттю, і вони вважають уряд винуватим, коли він нічого не робить. Робітники знають теж, чому уряд нічого не робить кромі глупої пропаганди, що безробіття нема. Робітники знають, що сього року приходять президіяльні вибори й републиканська партія, як звичайно, знова виступить з блахманом, що як републиканці при правлінню, то роботи йдуть добре. Теперішне безробіттє завдає брехню сій балачці, і тому републиканські урядники замісць помагати безробітним, всі сили напружують закрити існовання безробіття. Небезпечна се політична гра, але, видно, републиканці воліють піддержувати корисний собі забобон, як робити корисну робітникам роботу.

ПОВИБОРЧІ РОЗДУМУВАННЯ

(Оригінальна допис до „Свободи").

—o—

I.

В маю 1926 року стояв на чолі польського міністерства хлоп-мазур Вітос. В тих часах всьо, що лиш мало приступ до великого престола в Польщі — робило ґешефти — а крали і дефравдували всі: і в горі і на долині. Пілсудскі уже майже пять років сидів безчинно і лише скреготав зубами, видячи, що в тій — в переважній части ним і його товаришами збудованій — Польщі виробляється. Колиж до того Вітос позволив собі раз на увагу, що „Пілсудскі юж нам непотшебни" — то в старім революціонерови Зюкови (так його звали польські боювкарі) заграла шляхотська кров і він постановив зробити з урядом такого „хама" кінець. Він пустив поголоску, що на його „домек" в Сулеювку якісь незнані люди зробили замах, обстрілюючи його з крісів (щось подібного як той недавний буцім то замах на експосла-хруня Дутчака в Жабю). Тою поголоскою збунтував він прихильні собі полки польського війска і з ним виконав атак на Варшаву. На мості імени Понятовского заступив йому дорогу тодішний президент Польщі а колишний зецер лондонського „Пшедсвіт"-у Войцеховскі та загрозив йому судом і карою. Але Пілсудскі, котрий, як звісно, в словах не перебирає, зганьбив Войцеховського вуличними словами та крикнув: „забєрай сен, дурню!"

Войцеховскі і справді спасся бігством на замок (впрочім цілком необоронний) та прийшло до битви, що тревала майже три дні. Впало над **400** трупів а над **1.000** ранених і Пілсудскі нарешті дня 15 мая 1926. побідив. Побідив — але не казав мститися на своїх противниках, не поставив ані Войцеховского ані Вітоса під „стенку" і лише пару ґенералів-противників казав замкнути — але не за боротьбу із ним, але за звичайні шахрайства.

З тих один — Заґурскі зник в таінственний спосіб (мабуть хтось з приятелів Зюка на власну руку скрутив йому голову). Другий — запеклий ворог Українців, Розвадовскі, мусів по році піти до рапорту перед Пілсудским і той пустив його на вільну стопу. Сталось це мабуть для зкаптовання високої шляхти, на котрій Зюкови надзвичайно тоді залежало тай тепер ще залежить.

Пілсудскі — як бачимо — не поступив, як то кажуть Наддніпрянці, „трафаретно"*), противників своїх не помордував, диктатором себе не оголосив, але ще й сойм та сенат скликав, хотя тому сенатови президував завзятий його ворог Тромпчиньскі з Познанщини.

Сойм і сенат, стоячи під вражіннєм варшавської різні, ухвалили Пілсудскому всьо, що йому було треба — отже і право розвязання сойму та сенату декретом президента і право президента видавати декрети зі значіннєм законів. Президентом казав він вибрати свого друга, також бувшого пепесівця (польська партія соціялістична) Мосціцкого — но і взявся до чищення Авґієвої стайні, Польщею званої, занечищеної до неможливости найріжнороднійшою корупцією.

А хотя ті парляментарські тіла час до часу воркотіли трохи проти нього, то всеж таки дав він їм дихати аж до законного речинця, а цілу свою енерґію вложив у приготованнє нових виборів до сойму і сенату. Його помічники так дуже тою справою переймилися, що попросту „пересадили сакрамента", що ані на славу ані на користь ані Польщі ані самому Пілсудскому вийти не може.

Але, як то кажуть Поляки: „не упшедзайми випадкуф".

Отже треба було позискати собі передовсім ті верстви суспільні, котрі фактично представляють якусь реальну силу у польськім „паньстве".

Значну частину війска Пілсудскі вже мав за собою. Польські війска з Познанщини могли були його повалити і навіть були рушили на Варшаву. Але залізничники пепесівці станули по стороні Зюка, зробили страйк і війск тих до Варшави не допустили.

Пілсудскі до трох неділь по перевороті підвисшив офіцирам платню, а непевних в простій дорозі пустив на зелену пашу.

Ішло тепер ще о шляхту та духовенство. Щодо першої постарався він о кілька зїздів, на котрих будьто сам являвся, будьто висилав на них своїх повірених. Вони успокоїли „браці шляхту", щоби не боялися тепер старого „боювкара", бо він хоче за всяку ціну Польщу збудувати та укріпити, а не розвалювати її революцією з середини. Зосібна щодо земельної реформи успокоєно вповні обшарників і вони нарешті далися уговкати і станули по його боці.

Труднійше дещо пішло з католицьким духовенством, але тут помогла обставина, що як Пілсудскі ще був спершу, по поконанню центральних держав, начальником Польщі — то дуже добре собі заходив з тодішним папським нунцієм (дипльоматичним послом) монсіньором Ратті.

І то — що тижня бодай раз — то він до монсіньора, то монсіньор до нього заходив — на „поґаданку". Але тепер той монсіньор є вже „ойцем свентим" і треба признати, що кардинали, члени папського конкляве, мали справді ґенеральський розум, що вибрали того знатока відносин на границі між католицизмом а православєм — начальником римської церкви.

І справді не випадало папі тепер, підчас виборів, видати відозви: голосуйте на одинку" — але вже иншими дороґами постараноси повідомити польських католиків, що і „ойцец свенти" є за Зюком.

Именно один з високої шляхти — мабуть Радзівіл чи Санґушко — оголосив в часописах, що був з дуже високою римською „парсуною" і тая йому з великим натиском сказала, що папа попирає політику Пілсудского, що отже річею кождого доброго католика є — також тою самою дорогою поступати.

Так отже Пілсудскі приготовив собі дуже ґрунтовно підстави до дальшої акції, а тою акцією були в першім ряді вибори до сойму і до сенату.

Пілсудскі именно — хотя і є властиво фактичним диктатором Польщі — застеріг собі про людське око лише місце премієра міністрів та міністра війни — а впрочім не має нічого проти того, щоби істнував і сойм і сенат. „Бавцє сєн, дзяткі!" каже він, а коли занадто пересадите сакрамента, то вже моя в тім голова, що я з вами зроблю.

І тепер його довірені дають час до часу загадови таке до зрозуміння, але у всякому разі Зюк не хоче положення в Польщі занадто загострювати і тому докищо хоче користати з третого уступу **125** артикулу польської конституції, котрий постановляє, що:

„Другий з черги на основі цеї конституції вибраний сойм **може** перевести **ревізію** конституційного закона власною ухвалою, винесеною більшістю 3/5 голосів в присутности що найменше половини законного числа послів".

Як бачимо — то нововибраний сойм може, але не мусить, зревідувати польську конституцію лише ухвалою **власною,** то є — у цім виїмковім випадку без ніякого співділання з сенатом.

Згаданий артикул польської конституції не вкладає отже на сойм безумовного обовязку занятися зміною конституції — і колиб инші чинники (в тім випадку сам Пілсудскі) не хотіли тої зміни, то та конституція, яку так болюче відчули на собі Українці під Польщею — залишилась би може і не зміненою.

Інакше мається справа з періодичною ревізією польської конституції, а саме з ревізією що **25** літ.

Про це говорить черговий уступ того самого 125 артикулу (тепер у Польщі всюди артикули а не параґрафи! Не буком — то палкою, але все щось иншого!)

Він именно постановляє, що після кождих 25 літ по ухваленню теперішної конституції **мусить** вона бути піддана ревізії **Національних Зборів,** цебто обох палат зібраних разом. (Такі нпр. Національні Збори у Франції вибирають президента).

Так отже новий сойм може стати конституантою і таки й стане нею, бо цего бажає собі власне сам Пілсудскі. З плянами зміни конституції носиться він вже не від нині, бо він є рішучий противник її в теперішній її формі.

Так отже вже в пару неділь по маєвім перевороті — змінено деякі її постанови — як то я вже попередно згадав, а именно надано президентови право розвязати сойм і сенат, а надто в часі, коли вони не радять, видавати декрети з силою закона.

Однакож така лише зміна конституції Пілсудскому не вистарчає, бо він хоче перевести далеко основніші зміни, а то на взір конституції Злучених Держав Америки, де президента вибираеться загальним голосованнєм. Тамошний президент має право спротиву („вета") законам, ухваленим парляментом, а що найважніше: ціле міністерство є залежне лише від нього і лише перед ним є відповідальне.

Ось про що мріє п. Пілсудскі, котрий знає, що з парляментом держави, в котрій є **45** процентів непольської утисненої Поляками людности — не легко йому прийдеться урядувати.

Недавно тому їздив міністер залізниць і комунікацій Ромоцкі до Познаня і там на головних зборах виявив, на чім головно має полягати ревізія польської конституції.

Отже окрім розширення управнень виконавчої власти — цебто президента і міністерства — має бути введене зрівноваженнє прав сойму і сенату.

Система двох палат зістала впроваджена майже у всіх державах за прикладом Анґлії — найстаршої з істнуючих тепер демократій. Беручи річ засадничо — не є та система слушною, але виходячи зі еглядів практичних — а то з засади осторожности — вона нераз показується доцільною. Правда і це, що нераз сенат (у старій Австрії — палата панів) стає простою гальмою для поступового розвою держави — але рішає тут головно питаннє: в який спосіб повстає сенат.

В старій Австрії члени палати панів (з виїмком повнолітних членів цісарської родини) були іменовані цісарем; в теперішній Чехословаччині є члени сенату вибирані загальним голосованнєм. І вже нераз той сенат показався користним, именно для корегования деяких рішень сойму, ухвалених нерозважно серед за великого збентеження і боротьби партійної поміж послами.

Після висказів міністра Ромоцкого круги, стоячі коло Пілсудского — хотілиби мати польський сенат власне в роді давної австрійської палати панів, то є іменований. — І так уряд іменував би його членів з ріжних ґруп і кляс горожан, отже: з ґрупи учених, урядовців, більших і менших земельних власників, фабрикантів, робітників і т. ин. Була би це засада синдикалістична, обернена до гори хвостом: не вибиралиби членів сенату такі поодинокі ґрупи суспільні, але сама влада іменувала би представників таких суспільних ґруп. Що вона іменувалаби сенаторами лише тих людей, котрі би давали запоруку слухняности для неї — це розуміється само собою.

Іншими словами: Пілсудскі іде поволи до якогось своєрідного польського фашизму, котрий, очевидно, може навіть бути серед даної історичної хвилі для Поляків дуже корисний — але що для Українців корисний не буде — це річ певна.

І ми можемо вже тепер вибразити собі, яких би то ріжного рода равтників та укссів покликано до такого новомодного сенату! Тай і то не забагато — бо хто знає чи такий один, чи другий „рускі кабан" не збунтувавбися коли і не наробив халепи?!

Вся та плянована реформа конституції може вийти лише на нашу некористь — головно і передовсім через обмеження числа посольських мандатів з українських округів виборчих. Тут справдилибися слова Чеха Гавлічка в перекладі Франка:

„Не йди, Грицю, на лід з паном,
Май це в осторогу:
Пан посковзнесь, а за нього
Хлоп зломає ногу!"

Так! Ми лише втратити можемо на зміні польської конституції, а противно, Поляки (а в першій мірі уряд Пілсудского) — лише зискають на ній.

Але, щоби створити якнайліпші услівя для зміни конституції по думці санаторів, цебто Пілсудского і його довірених — треба було позискати для нового сойму якнайбільше послів перейнятих рівнож санаторським духом.

Під тим кличем і розписано вибори та й заложено **„бльок вспулпраци з ржондем".**

Клим Обух.

*) Кат зна-де вони це словечко роздобули! У французькім словнику воно не приходить! Але як же їх болить зато уживане в Галичині слово „евентуально", уживане впрочім і в цілій середній та західній Европі! — Автор.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(78)

На жаль, наші заходи й всього Ґенерального Комітету все таки не дали значних наслідків. Ледво-ледво пощастило деякі маршові роти впхнути в корпус, з тих, що йому раніше не призначалися. Але зате усунути гостроту з недостачею командного складу Комітет майже не допоміг, а тому більшість командного складу підобрав сам командир корпусу. Не можна було сказати, що підібраний ним командний склад був з боку національного свідомий, скорше навпаки більшість була „малоросами по „проісхожденію", або й цілком Москалями, як наприклад, головною персоною по командирі корпусу та начальником штабу був полковник Петін (потім перейшов на службу до большевиків). Правда, полк. Петін рахувався прекрасним боєвим офіціром, знавцем свого діла і як начальник штаба корпуса можна було сказати про нього, „незамінимий".

Звичайно й инше неукраїнське старшинство було теж з миркою гарних старшин. Всі вони були, очевидно, добре відомі ґенералові Скоропадському. Більшість з них служила в корпусі ще до початку його українізації.

Щоби бути справедливим, треба сказати, що в ті часи майже неможливо було на таку частину, як корпус, набрати відповідних старшин, — свідомих Українців. Всі ті, що по захопленню влади большевиками почали масово зголошуватися на українську службу, як „щирі Українці", тоді були найбільшими україножерами, або в ліпшому разі невтрально ставилися до українізації армії.

Отож не лише ґенерал Скоропадський, якби він навіть хотів, не мавби можливости підобрати відповідний національний старшинський склад, бо й сам Ґенеральний Комітет не міг дати відповідних старшин. Треба зазначити, що тоді в українське військо зголошувалися на службу Українці-старшини лише низчих офіцирських рангів. Дуже рідко траплялися, як білі ворони, старшини від підполковників та вище. Їх можна було перерахувати по пальцях рук. Знову треба зазначити, що командувати частями війск з українським складом лише, щоби твердо залишитись офіцирами „русской-національной" армії (бажаючих) було досить багато. Набралось би таких старшин навіть більше ніж булоб „малоросійськаво елементу" для утворення „малоросійських" частин „руской єдіной армії".

Мало поправилася загальна справа з національним командним складом навіть пізніше, коли було в початку серпня місяця оголошене таке повідомлення Комітету: „Верховний Головнокомандуючий вважає бажаним провадити поволі заміну офіцирів переводячи до українізованих частин офіцирів Українців з инших частин з заміною їх офіцирами не-Українцями. Ч. 11740 Дегенверх Кортацці". Через це, за прискорення українізації деяких дивізій Український Військовий Ґенеральний Комітет пропонує воякам-Українцям ґенералам, штаб і обер-офіцирам, бажаючим помінятися службою, просити своє начальство, щоб воно вислало на їх до Комітету коротеньку записку про службу, боєву аттестацію, і крім того надіслати посвідчення від української місцевої громади. Ґенеркомітет (підпис)".

На цей дозвіл і заклик Комітету знову посипалось багато старшин, але все не те, все молодшого офіцирства й лише большевицький переворот пригнав до українського війска тисячі штаб-офіцирів і сотні ґенералів, але про це далі.

Звичайно неукраїнський вищий командний склад 34-го корпусу викликав серед жовнірів навіть молодшого старшинства певну дозу недовіря, бо вони не знали дійсних причин такої анормалії. Це не могло витворити в корпусі потрібного піднесення боєвого настрою, через національний запал, як то було в других частинах, де українізація відбувалась стихійно. Скоропадський це добре відчував і бачив. Він уже тоді висловлював своє розчарування в тому, що він чекав установлення міцної твердої дисципліни, просякнутої повним довірям і дружнім співжиттям усіх у корпусі, від козака до командира, спаяних бажанням служити національній ідеї.

Помимо всього того, корпус робив враження старого, добре дисциплінового дореволюційного корпусу. Віддача пошани старшинам і начальникам виконувалась ретельно, караульна служба й навчання проводились зразково. Корпусному командирови віддавалися всі ознаки пошани, навіть до того що підчас обіду його неодмінно грав орхестр музики, чого в инших частях армії давно вже не було. Формально корпус був зразковий, але, на жаль відчувалась у ньому сухість, не було живої, національної душі. Сталось це тому, що свідома маса українська в корпусі хотіла служити лише ідеї „своїй Неньці Україні", а сам корпусний командір та все вище старшинство хотіли використати національний запал на користь Росії, ігноруючи інтереси України. Тому корпусна рада й дивізійні здається ставилися до більшости старшин і почасти до самого Скоропадського з певною резервою, тому в корпусі продував внутрішний холодок й не було потрібної спайки між всіма частями корпусу. Була міцна формальна спайка, але не було в ній живої душі, що відбилося на всьому дальшому життю корпуса та на його боєвих операціях.

Кілька разів у розмовах з нами сам Скоропадський звертав увагу на цей холодок, що був також між ним і корпусною Радою. Взаємовідносини їх були дуже коректні, не було жадних непорозумінь і, здавалось, Рада пильно допомагала йому в тяжкій і енерґічній його праці. Але все таки не було тої іскри тепла, тої інтимної, я би сказав, щирости, що так міцно спаювала в одну національну родину українські части від останнього козака до найстаршого начальника, коли українізація частин ішла, такби мовити, стихійно.

Ґенерал Скоропадський висловлював бажання, щоби Центральна Рада вручила йому якунебудь зовнішню відзнаку, якаб свідчила, що він є уповноважена й довірена особа її, а тому всі розпорядження і накази робить іменем Ради. На його думку це значно зміцнилоб його моральний авторитет серед вояків корпусу. Точно, якою та відзнака булаб, ґенерал ні разу не сконкретизував, залишаючи це вирішити самій Центральній Раді.

(Дальше буде)

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367, повідомляє, що мітінґ відбудесь в годині 7.30 вечером у вівторок, 10. квітня, в гали парохіяльній, 303 Hudson Ave. Будуть важні справи до полагодження, тож кождий член має явитися на тім мітінґу. Мітінґ перенесений з причини, що в ту неділю припадає Великдень. — А. Бабій, предс.; М. Антонів, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВИСША ПОЛІТИКА Д-РА ЛЬОНГИНА ЦЕГЕЛЬСЬКОГО.

В 24. числі „Українського Вістника", тижневого часопису, посвяченого справам д-ра Л. Цегельського, др. Цегельський вліпив статтю під заголовком „Зі Сходом чи з Заходом?" В тій статті д-р. Л. Цегельський виливає свою орієнтацію на Захід, то є на Польщу. „Піддержує" він свою орієнтацію історією та дорікає американським Українцям, що ті не думають про розвязання основного питання української „висшої" політики, що не знають, де точка тяжкости укр. питання: у Києві, чи у Львові. Др. Цегельський твердить, що „хто орієнтується на Схід, вирікається самостійної України".

Ту статтю підхопив польський дневник „Нови Свят", орган Пілсудского, і у ч. 87 появилася похвальна стаття на особу д-ра Л. Цегельського під заголовком „Українці можуть жить і розвіясь це народово ідонц тільки з Польско". Автор цеї статті приписує велику вагу виводам, орієнтації і розкушенню твердого оріха укр. „висшої" політики д-ра Цегельського, бо мовляв, „др. Цегельський був свого часу послом до Вашінґтону так званого уряду Петрушевича", і ще тому, що „Український Вістник" „репрезентує найповажнішу часть русіньской кольонії в Ню Йорку, котра групується довкола „Народного Дому" на шустей улици". Автор кінчить свою статтю словами: „Так, р. Цегельський говорить правду своїм співземлякам, що не можуть іти зі Сходом, а мусять йти з Заходом! Не з Росією може жити Україна, а з Польщею".

Повісти правду, я до сего часу не розумів „висшої політики" й ніколи не задавав собі труду розвязати се „високе" питание: на кого орієнтуватися. Я знав тільки одно: Нам треба орієнтуватися на власні сили українського народа. Я не шукаю за висловами чужих учених, але держуся святого українського: „В своїй хаті своя правда і сила і воля". Своїм розумованням „низчої політики" добачую, що так Схід як і Захід манять багатства Української Землі. Між Сходом і Заходом д-ра Цегельського я не бачу иншої ріжниці, хіба ту, яка є між ринвою а дощем. По прочитанню одної і другої статті приходжу до лучшого розуміння „висшої політики" д-ра Цегельського. Мені стає щораз то ясніше, що через рами „Укр. Вістника" др. Л. Цегельський мостить собі дорогу на „Захід"! Др. Цегельський зрозумінням „висшої" політики добився до рядів „поржондних Русінуф". Читаєш „Укр. Вістника", то мусиш притикати носа, бо „висша" політика д-ра Цегельського заносить варшавським смітником.

А. Борак.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

АМЕРИКАНСЬКІ ҐАЗЕТИ ПРО СВЯТО ШЕВЧЕНКА.

Згідно з тим голосом, що його піднесено в „Свободі", щоби подавати по місцевостях згадки про наші національні свята до американських ґазет, згл. запрошувати американських репортерів на наші свята, подаю опис Шевченкового свята в Монт Кармель, Па., як його помістила місцева ґазета **„Mount Carmel Item"**, March 29, 1928:

AUDIENCE IS PLEASED WITH FINE CONCERT.

Hope Musical Festival by the Ukrainian Choir in Memory of Poet will be Annual Affair.

The choir of Sts. Peter and Paul Ukrainian Greek Catholic Church at Beech street and the Avenue maintained its reputation of being second to none in this section of the State when they presented a music festival of the highest standard in the Mount Carmel High School Auditorium last night.

The program was presented in memory of Taras Shevchenko, greatest poet of Ukraine. The Rev. Fr. Leo Chapelsky, pastor of Sts. Peter and Paul church, paid a glowing tribute to the great poet during an address at the close of the first part of the program last night. He told how many Ukrainian choirs in this country and in Europe give annual concerts in memory of the man whose accomplishments will ever be honored.

The high school auditorium was well filled, with music-lovers who were anxious to hear Prof. Eugene Korolishin's choir sing. The professor is a master musician and a succesful choir director. He has a mixed chorus of excellent voices and what he has accomplished he can well feel proud of.

The choir excels at chorus work and the audience last night was more than delighted with the numbers that the entire company gave. Singing without the accompaniment of an instrument the four different sections of the organization handled their parts with ease. They stayed in tone throughout the numbers. So well rehearsed were the singers that they responded to every demand of the professor.

A varied program greeted the music-lovers. In addition to mixed chorus numbers there were duets solos, male chorus work, violin numbers and piano solos. The special numbers by the members of the choir, like the mixed chorus work, were roundly applauded showing the pleasure they afforded their audience. There were also several recitations that were well received.

As added attractions Madame Stephanie Zimbalist, Chicago concert singer, who is a sister of Professor Eugene Korolishin, sang several soprano solos. These numbers were crowning features of a well arranged program. The Illinois girl has a wonderful voice, rangy, clear and beautiful. She more than pleased her audience. She was presented with a bouquet of roses.

The program last night was well worth the large, enthusiastic audience it attracted. Many of the patrons hope that the choir will make this an annual affair.

Professor Korolishin and Professor Joseph J. Stief were the accompanists last night.

Thanks were extended to Jeffrey, the florist, for the loan of potted plants and ferns for the stage decorations.

Михайло Ердель.

ПОГОВОРІТЬ З БАТЕЧКОМ.

(Акція відбувається не нині. Одначе час не такий дуже далекий від теперішности, щоби аж зазначувати це. До кімнати молодця входить дівчина з моноклем в оці, зі спокусливою елеґантністю, в дискретній піжамі.

Вона: Цілую ручки, Івасю.

Він (холодно): Добрий день.

Вона (дуже-дуже ввічливо): Я дуже рада, що нарешті застаю вас самих...

Він: Батько в кухні варить обід, мама в парляменті.. Прошу сідати.

Вона: Дякую.

Він (подає їй папіроску): Чи можу служити?

Вона: Я курю лише циґара. Та прошу, не вяжіться, закуріть собі папіроску.

Він (зацукується): Що ви думаєте? Я далеко ще не такий модерний. Може позволите скляночку лікеру?

Вона: Ненавиджу солодощів.

Він: Щож міг би я дати вам?

Вона (пристрасно): Ваше серце...

Він (зарумянився): Прошу вас не надуживати положення безборонного молодця. То не по лицарськи...

Вона (все пристрасніше): Івасечку... Виж знаєте, як дуже-дуже я вас люблю... Пригадуєте собі, тоді в літі... як я поцілувала вас?...

Він: То було дуже нахабно з вашого боку...

Вона: Але ви мені дали за те раз поза вуха.

Він (засоромлений): Ви заслужили собі на те.

Вона: Бачите, Івасю... Ця ваша мужеська здержливість трохи за велика... Ви повинні трохи змякнути.

Він (встає): Прошу, коли ви лише задля того приходите...

Вона: Позвольте...

Він (з повагою): Ви дуже помиляєтеся, коли думаєте, що можете звести мене. Хоч я й належу до сильнійшого пола, я все ще не такий слабий, тай не думайте...

Вона: Алеж Івасю, вижне подумаєте, що я також вас зачисляю до тих легкодушних мужчин, які падуть жертвою жінок-зводиниць?... Ви дуже гарно розумієтеся на господарстві, вмієте варити, шити, прати, шурувати, чистити... Пора вам оженитися, а то ще день, ще два тай останетеся старим парубком...

Він (збентежений): Я буду чоловіком лише тої жінки, яка мені сподобається...

Вона (схопила його руку): Чи можу сподіватися?...

Він (опустив очі до землі): Щоби бути отвертим...

Вона: Я саме зложила адвокатський іспит. На другий тиждень відчиняю адвокатську канцелярію. Ваше придане якраз вистарчало би...

Він (мовчить).

Вона: Отже?

Він: Поговоріть з батечком.

З мадярської мови переклав Мих. Тр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МОНТ КАРМЕЛ, ПА.

Свято 67. роковин смерти Тараса Шевченка.

Середа 28. марта с. р. останеться незабутнім днем для монткармельської громади. В той день відбувся концерт в память 67. роковин смерти нашого незабутнього поета. Вечір був тихий та зоряний, ніби й сама природа боялася наполохати той святочний настрій. Нарід поспішав віддати вклін співцеві горя та недолі нашого поневоленого люду. Скоро галя Монт Кармел Гай Скул була переповнена. Прибули навіть з околиць, з Шамокін, Колпмонт та Централії. Кожного Українця серце радувалося, що бачив перше велике свято в Монт Кармел.

Першою точкою виступив Український хор під проводом гром. Е. Королишина, який відспівав кілька народних пісень. Публика гучними оплесками дякувала й викликала на повторення. Дійсно можна дивуватись, що за такий короткий час п. Королишин зумів зорганізувати і вивчити хор світських пісень.

По святочній промові о. Льва Чапельського виступила сестра диригента пані Цимбаліст, котра перебувала тут, як гість. Голос шановної співачки зачарував усіх, а артистичне виконання примушувало публику без кінця плескати, та викликувати співачку.

Диригент Королишин відспівав „Ой Дніпре, мій Дніпре", переносячи нас в часи Гайдамаччини, коли народ український боровся за свою волю та права.

Орхестра з хлопчиків відіграла „Meditation Religios", а молоді дівчата відспівали кілька пісень та продекламували кілька віршів.

На кінці хор виконав „Заповіт" та український національний гимн.

Вельми вдоволені розходилися того дня наші громадяне зі свята.

Лев Біленький.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СКРЕНТОН, ПА.

Рутенський комендант.

От удостоілась і я великої чести. Звичайна я собі жінка і ніколи не думала, що про мене будуть писати редактори аж в передовій статті. А воно на таке вийшло. Редактор „Народної Волі" п. Чиж, подебатувавши собі з п. Настасівським в Тейлор, а по тім ще й з п. Шустакевичом з Олифанту, взявся тепер дебатувати з редактором „Свободи" ну і — зі мною. Хтоб думав, що я якийсь переворот роблю в Скрентоні, що я тут мейором, або якоюсь великою особою, що можу трясти цілим народом. Сам п. Чиж пише, що в Скрентоні ідеальний спокій, що тут іде велика робота, а заразом пхає мене аж в передовицю і закидає мені, що я кириню. Хтоб подумав, що я розбиваю У. Р. Союз, що про мене аж в передовиці органу У. Р. Союза пишуть, а то ні. Ні я не зрадила свого народу, ні організації ніякої не розбиваю, а тільки домагаюся того, що правда. А та правда виглядає так, що наш нарід в Скрентоні вже має досить тої політики, що її ведуть ті, що „обороняють Україну", а на ділі розбивають наш нарід. Коли люде збирають гроші і хочуть, щоб їх громада йшла разом з другими громадами в Америці і узнавала якийсь порядок та якусь народну дисципліну; коли ми, цілком зрозуміло, хочемо стреміти до обєднання нашої іміґрації — то це добрий обяв і я, річ ясна, стою рівнож за тим. Коли наш нарід хоче вести боротьбу з рутенщиною, то не треба, щоби скрентонська громада була заборолом рутенського багна. Хоче громада мати свою керівницю в своїй контролі, це рівнож здоровий обяв і справедливий. Хочуть люде слати гроші через Обєднаннє — це рівнож добрий обяв. І не треба того всього гамувати. Бо це тільки п. Чижови видається, що він командант в Америці. Годіж через особисті амбіції валити загальне, велике і добре діло. А Обєднання веде добру роботу. Не подобаєтся вона хиба ворогам нашого народу, а не нам.

Я собі звичайна жінка. Не маю ніяких претенсій на якийсь провід. Але жию з людьми і маю свою думку. І чую, що люде наші думають, як і я. Вони вже мають досить рутенської скрентонської політики оборонців, а хотілиб бачити у себе таку ідею і такий провід, що вказує нам шлях до загального обєднання в Америці. Бо розбиті згинемо в Америці національно як руді миші і то в дуже скорому часі.

Анна Стельмах.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

Наші діти — Шевченкови.

Я думаю, що нема більшої радости для духа Шевченка, коли память нашого ґенія згадують наші діти. Бо на нове покоління покладав і наш Шевченко найбільші надії, на діти наші покладаємо надії і ми і то навіть тут в Америці. Бо що вдасться нам старим перелляти з українського духа в їх душі, така і буде наша американська Україна за яких 10 чи 15 літ.

От тому і радувалося моє серце, коли я приглядався співам, деклямаціям, промовам та іншим виступам на сцені наших діточок, що дня 18. марта віддавали честь памяти нашого найбільшого ґенія Тараса.

Американська публична школа була битком набита нашим народом. Приємно було бачити між присутніми і українського православного владику архиепископа Теодоровича.

Свято було влаштоване заходом Січи ім. Трильовського. Розпочав його точно в означенім часі молодий хлопчина, котрий виголосив вступне слово.

По нім вийшло на сцену понад 60 наших діточок, всі гарно вбрані, маширують собі співаючи: Гей там на горі Січ іде. Обступили прибраний в рушники портрет Тараса та ждуть на свого учителя гром. Мусійчука. Ось і він. І понеслися з діточих уст пісні, одна за другою, а по них деклямації і вправи.

Дуже гарно вийшла вистава „Вінок на могилу", а особливо та сцена, коли наш Тарас благословить з могили наших діточок.

Відограно ще штуку „Сон Івасика". Було отже на що надивитися і душа радувалася, що з рамени демократичної Січи ведеться така гарна робота.

п. Майорчак висказав свою радість з приводу того, що громадянство так прихильно відноситься до тої правдивої січової роботи та що так численно прибуло на отсе свято.

Свято закінчено відспіванем гимнів.

Присутний.